

Wymagania edukacyjne. Klasa 6

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń						
I.1.	Długość geograficzna	<ul style="list-style-type: none"> ▶ stwierdza, że długość geograficzna na mapach i globusach jest wskazywana za pomocą południków; ▶ odczytuje długość geograficzną punktu położonego na zaznaczonym na mapie południku. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa półkulę, na której leży dany punkt na mapie obejmującej południk zerowy; ▶ na podstawie wartości długości geograficznej określa wzajemne relacje przestrzenne pomiędzy miejscami. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje zakres możliwych wartości, jakie przyjmuje długość geograficzna; ▶ określa półkulę, na której leży dany punkt na mapie nie obejmującej południka zerowego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie podanych współrzędnych geograficznych wskazuje położenie punktów i obszarów na mapach w różnych skalach; ▶ wyjaśnia czym jest długość geograficzna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ odczytuje z najwyższą możliwą dokładnością długość geograficzną dowolnych punktów na mapie i globusie.
I.2.	Szerokość geograficzna	<ul style="list-style-type: none"> ▶ stwierdza, że szerokość geograficzna na mapach i globusach jest wskazywana za pomocą równoleżników; ▶ odczytuje szerokość geograficzną punktu położonego na zaznaczonym na mapie równoleżniku. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa półkulę, na której leży dany punkt na mapie obejmującej równik; ▶ na podstawie wartości szerokości geograficznej określa wzajemne relacje przestrzenne pomiędzy miejscami. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje zakres możliwych wartości jakie przyjmuje szerokość geograficzna; ▶ określa półkulę, na której leży dany punkt na mapie nie obejmującej równika. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie podanych współrzędnych geograficznych wskazuje położenie punktów i obszarów na mapach w różnych skalach; ▶ wyjaśnia czym jest szerokość geograficzna. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ odczytuje z najwyższą możliwą dokładnością szerokość geograficzną dowolnych punktów na mapie i globusie.
I.3.	Określanie położenia geograficznego w praktyce	<ul style="list-style-type: none"> ▶ odnajduje punkty leżące na zaznaczonych liniach siatki kartograficznej na podstawie podanych współrzędnych geograficznych; ▶ odczytuje współrzędne geograficzne punktów leżących na zaznaczonych liniach siatki kartograficznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ dobiera i odczytuje właściwe współrzędne potrzebne do odczytania szerokości i długości geograficznej na mapie i globusie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia ogólną zasadę działania GPS (Global Positioning System); ▶ wyznacza w terenie współrzędne geograficzne dowolnych punktów (za pomocą mapy lub GPS). 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ odczytuje współrzędne geograficzne punktów na mapie topograficznej z dokładnością do minut; ▶ porównuje położenie geograficzne punktów na podstawie ich współrzędnych geograficznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia czym jest rozciągłość południkowa i równoleżnikowa; ▶ oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową.
Podsumowanie działu I						

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
II.1.	Ziemia we Wszechświecie	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy większości planet Układu Słonecznego; wyjaśnia różnicę pomiędzy gwiazdą i planetami. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje nazwę galaktyki, w której leży Układ Słoneczny; wymienia w kolejności nazwy planet Układu Słonecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia czym jest i z czego składa się Układ Słoneczny; przytacza jedną z teorii dotyczących powstania Wszechświata (teorię Wielkiego Wybuchu). 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje Ziemię z innymi planetami; charakteryzuje wybrane rodzaje obiektów występujących w Wszechświecie (np. galaktyki, grupy galaktyk, układy planetarne). 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje poszczególne planety Układu Słonecznego; na podstawie materiałów opisuje zmiany w oświetleniu Księżyca w jego różnych fazach.
II.2.	Ruch obrotowy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> opisuje własnymi słowami charakter ruchu obrotowego Ziemi (np. jako ruch wokół własnej osi); wyjaśnia związek pomiędzy ruchem obrotowym a występowaniem dnia i nocy. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia czym jest południe słoneczne (górowanie Słońca); wyjaśnia czym są wschód i zachód Słońca; podaje czas pełnego obrotu Ziemi (doba, 24 godziny). 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje wyniki pomiaru wysokości Słońca w różnych porach dnia; określa i demonstruje na globusie kierunek ruchu Ziemi w ruchu obrotowym. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek między ruchem obrotowym a widomą wędrówką i górowaniem Słońca oraz istnieniem dnia i nocy; wyjaśnia związek pomiędzy wysokością Słońca a długością cieni rzucanych przez przedmioty oświetlonych przez Słońce. 	<ul style="list-style-type: none"> demonstruje przy użyciu modeli (np. tellurium lub globusa) ruch obrotowy Ziemi, określa jego kierunek, czas trwania, miejsca wschodu i zachodu Słońca oraz południa słonecznego.
II.3.	Czas na Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek pomiędzy ruchem obrotowym a rachubą czasu na Ziemi; na podstawie mapy porównuje czas strefowy w różnych częściach świata; wyjaśnia czym jest czas urzędowy. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę pomiędzy czasem słonecznym miejscowym a czasem strefowym oraz czasem urzędowym; podaje liczbę stref czasowych na Ziemi; stwierdza, że miejsca położone na tym samym południku mają ten sam czas słoneczny miejscowy. 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie mapy opisuje położenie i przebieg linii zmiany daty; podaje przyczynę ustanowienia czasu urzędowego przez poszczególne kraje lub obszary administracyjne. 	<ul style="list-style-type: none"> określa położenie strefy czasowej czasu uniwersalnego (UTC); wyjaśnia przyczyny wyznaczenia linii zmiany daty wzdłuż południka 180°; wyjaśnia przyczyny narprzemiennego przechodzenia krajów z czasu zimowego na letni. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek między ruchem obrotowym a występowaniem stref czasowych; określa w jaki sposób zmienia się data przy przekraczaniu linii zmiany daty z W na E i z E na W; określa i wyjaśnia różnice w słonecznym czasie miejscowym punktów położonych na różnych długościach geograficznych.

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
II.4.	Ruch obiegowy Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> opisuje własnymi słowami charakter ruchu obiegowego Ziemi (ruch wokół Słońca); wyjaśnia związek pomiędzy ruchem obiegowym a występowaniem pór roku na Ziemi; określa czas trwania pełnego obiegu Ziemi dookoła Słońca. 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie ilustracji opisuje oświetlenie Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku; określa zmiany w wysokości górowania Słońca w różnych porach roku. 	<ul style="list-style-type: none"> stosuje pojęcia równonocy wiosennej i jesiennej oraz przesilenia zimowego i letniego; określa zmiany miejsc wschodu i zachodu Słońca w umiarkowanych szerokościach geograficznych w różnych porach roku. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje oświetlenie Ziemi w pierwszych dniach astronomicznych pór roku; wyjaśnia występowanie dni i nocy polarnych; określa kąt, pod którym oś Ziemi jest nachylona do płaszczyzny jej orbity. 	<ul style="list-style-type: none"> demonstruje przy użyciu modeli (np. tellurium lub globusów) ruch obiegowy Ziemi; określa konsekwencje ruchu obiegowego Ziemi.
II.5.	Strefy oświetlenia Ziemi	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie ilustracji opisuje zróżnicowanie ilości energii docierającej do powierzchni Ziemi w zależności od szerokości geograficznej; nazywa strefy oświetlenia występujące na Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczynę występowania stref oświetlenia na Ziemi; określa zasięgi stref oświetlenia Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia związek pomiędzy występowaniem stref oświetlenia Ziemi a występowaniem stref klimatycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy poszczególnych stref oświetlenia Ziemi; wykazuje związek między maksymalną wysokością górowania Słońca i ilością energii docierającej do powierzchni Ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związek pomiędzy kątem nachylenia osi ziemskiej a położeniem zwrotników i kół podbiegunowych na Ziemi; wykazuje związek między ruchem obiegowym Ziemi a strefami jej oświetlenia oraz strefowym zróżnicowaniem klimatu i krajobrazów na Ziemi.
Podsumowanie działu II						
III.1.	Europa – położenie geograficzne i zróżnicowanie środowiska przyrodniczego	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie mapy określa półkule, na których leży Europa; na podstawie danych porównuje powierzchnię Europy do powierzchni innych kontynentów. 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie mapy opisuje położenie geograficzne Europy; za pomocą mapy opisuje ukształtowanie powierzchni Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na czym polega duży stopień rozwinięcia linii brzegowej Europy; podaje przykłady różnic w warunkach przyrodniczych panujących w różnych częściach Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia na czym polega trudność w jednoznacznym wyznaczeniu granic pomiędzy Europą i Azją; wskazuje na mapie wybrane krainy geograficzne, wyspy i półwyspy Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie własnej wiedzy charakteryzuje położenie i ukształtowanie powierzchni Europy; na podstawie własnej wiedzy opisuje przebieg granic oraz linii brzegowej Europy.

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
III.2.	Zróźnicowanie klimatyczne Europy	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady czynników klimatotwórczych; ▶ za pomocą mapy opisuje zasięgi poszczególnych stref klimatycznych i typów klimatów w Europie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa wpływ szerokości geograficznej i wysokości nad poziomem morza na zróźnicowanie klimatyczne Europy; ▶ na podstawie klimatogramów dokonuje charakterystyki warunków klimatycznych w wybranych miejscach w Europie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa wpływ rozkładu lądów i mórz oraz prądów morskich na zróźnicowanie klimatyczne Europy; ▶ na podstawie klimatogramów porównuje warunki klimatyczne w wybranych miejscach w Europie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ przedstawia cechy charakterystyczne klimatów: śródziemnomorskiego, umiarkowanego ciepłego i chłodnego i subpolarnego; ▶ z pomocą mapy udowadnia wpływ wybranych czynników klimatotwórczych na warunki klimatyczne w różnych częściach Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie własnej wiedzy przedstawia zróźnicowanie klimatyczne Europy oraz czynniki, które o nim decydują; ▶ wyjaśnia występowanie zjawiska miejskiej wyspy ciepła w miastach Europy.
III.3.	Islandia – wyspa ognia	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady zjawisk występujących na granicy płyt litosfery na Islandii; ▶ opisuje wybrane efekty erupcji wulkanicznych i trzęsień ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia czym jest litosfera; ▶ na podstawie mapy opisuje położenie Islandii w odniesieniu do granic płyt litosfery. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia przyczyny występowania wulkanów i trzęsień ziemi na rozbieżnej granicy płyt litosfery na przykładzie Islandii; ▶ opisuje korzyści wynikające z położenia na granicy płyt litosfery, np. duże zasoby energii geotermalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia czym jest gejzer i opisuje przebieg erupcji gejzeru; ▶ wykazuje związek pomiędzy położeniem wulkanów pod lodowcami a występowaniem powodzi spowodowanych nagłym stopieniem lodu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na przykładzie Islandii określa związek między położeniem na granicy płyt litosfery a występowaniem wulkanów i trzęsień ziemi; ▶ opisuje zjawiska występujące na rozbieżnej granicy płyt litosfery.
III.4.	Warunki naturalne a produkcja energii w Europie	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady źródeł energii wykorzystywanych w Europie; ▶ na podstawie mapy określa dominujące źródła energii w poszczególnych krajach europejskich. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na wybranym przykładzie europejskiego kraju wykazuje związek pomiędzy warunkami naturalnymi a wykorzystywanymi źródłami energii; ▶ na podstawie danych i wykresów porównuje strukturę źródeł energii w różnych krajach. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia przyczyny transformacji energetycznej w Europie; ▶ na przykładach wyjaśnia różnicę pomiędzy odnawialnymi i nieodnawialnymi źródłami energii. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje strukturę źródeł energii pierwotnej w Europie; ▶ określa stopień samowystarczalności Europy pod względem zaopatrzenia w ropę naftową i pierwiastki promieniotwórcze. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wykazuje związek między cechami środowiska przyrodniczego wybranych krajów Europy a wykorzystaniem różnych źródeł energii; ▶ prezentuje informacje o skutkach wykorzystania różnych źródeł energii dla środowiska geograficznego.

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
III.5.	Rozwój turystyki w krajach śródziemnomorskich	<ul style="list-style-type: none"> wymienia wybrane walory turystyczne regionu Morza Śródziemnego; na podstawie ilustracji opisuje krajobraz śródziemnomorskiego wybrzeża; podaje przykłady potraw i produktów pochodzących z regionu Morza Śródziemnego. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje klimat śródziemnomorski; opisuje wybrane przyrodnicze walory turystyczne występujące w regionie Morza Śródziemnego. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady zabytków stanowiących atrakcje turystyczne regionu Morza Śródziemnego; na podstawie danych opisuje zmiany w ruchu turystycznym w wybranych krajach śródziemnomorskich. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wybrane walory kulturowe regionu Morza Śródziemnego; ocenia wpływ turystyki na gospodarkę krajów śródziemnomorskich i życie mieszkańców w popularnych miejscowościach turystycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje związki między warunkami przyrodniczymi oraz dziedzictwem kultury śródziemnomorskiej a rozwojem turystyki w Europie Południowej; ocenia wpływ obecności infrastruktury turystycznej na rozwój turystyki w regionie Morza Śródziemnego.
Podsumowanie działu III						
IV.1.	Unia Europejska i podział polityczny Europy	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie kilkanaście państw Europy; podaje przykłady wpływu Unii Europejskiej na gospodarkę i życie ludzi. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia czym jest Unia Europejska; wyjaśnia czym są fundusze unijne; podaje przykłady wykorzystania funduszy unijnych w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie większość państw Europy; opisuje sposoby wspierania przez Unię Europejską regionów o niższym poziomie rozwoju gospodarczego; ocenia działanie strefy Schengen. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje najważniejsze zmiany na mapie politycznej Europy po II wojnie światowej; szczegółowo wyjaśnia wpływ Unii Europejskiej na procesy gospodarcze i społeczne; dyskutuje na temat przyszłych wyzwań stojących przed Unią Europejską i jej członkami. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie wszystkie państwa Europy; opisuje okoliczności powstania wspólnot, które dały początek Unii Europejskiej; przedstawia rolę Unii Europejskiej w przemianach gospodarczych Europy.
IV.2.	Rozmieszczenie ludności w Europie	<ul style="list-style-type: none"> wymienia kilka czynników rozmieszczenia ludności w Europie; wskazuje na mapie przykłady najgęściej i najrzadziej zaludnionych obszarów w Europie. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę pomiędzy całkowitą liczbą ludności a gęstością zaludnienia; na podstawie mapy opisuje rozmieszczenie ludności wybranych obszarów w Europie. 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie danych porównuje gęstość zaludnienia krajów europejskich; wymienia kraje o największej liczbie ludności w Europie. 	<ul style="list-style-type: none"> na przykładach wyjaśnia wpływ poszczególnych czynników na rozmieszczenie ludności w Europie; wymienia przykłady europejskich krajów o wyjątkowo niskiej i wyjątkowo wysokiej gęstości zaludnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie własnej wiedzy opisuje i wyjaśnia rozmieszczenie ludności w Europie.

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
IV.3.	Przyczyny i skutki starzenia się ludności	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia czym jest starzenie się ludności; ▶ wymienia przykładowe skutki starzenia się ludności. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie materiałów opisuje zmiany liczby i odsetka osób w zaawansowanym wieku w Europie; ▶ podaje podstawowe przyczyny starzenia się ludności. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje społeczno-kulturowe przyczyny starzenia się ludności w Europie; ▶ opisuje zmiany w przewidywanej długości życia ludności w Europie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wykazuje związek pomiędzy zmieniającą się rolą i pozycją społeczną kobiet a zmianami rozrodności; ▶ opisuje wyzwania ekonomiczne i społeczne przed którymi stają kraje europejskie w związku z postępującym starzeniem się ludności. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie własnej wiedzy opisuje i wyjaśnia główne przyczyny i skutki starzenia się społeczeństw w Europie; ▶ ocenia możliwe kroki mające na celu złagodzenie skutków starzenia się ludności w Europie.
IV.4.	Migracje w Europie	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wymienia niektóre przyczyny migracji w Europie; ▶ na podstawie danych określa zmiany w zaludnieniu Unii Europejskiej wywołane migracjami. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia pojęcia migracji, imigracji i emigracji; ▶ podaje przykłady oddziaływania imigracji na ludność i gospodarkę kraju przyjmującego migrantów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia pojęcie uchodźstwa; ▶ podaje przykłady czynników mogących prowadzić do przymusowej migracji i uchodźstwa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ rozróżnia czynniki migracji występujące w miejscu pochodzenia i miejscu docelowym migrantów; ▶ dyskutuje na temat pozytywnych i negatywnych skutków migracji w wymiarze społeczno-kulturowym i gospodarczym. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie własnej wiedzy przedstawia społeczno-ekonomiczne i kulturowe konsekwencje migracji na obszarze Europy; ▶ wykazuje się świadomością dotyczącą wpływu charakteru migracji na jej skutki.
IV.5.	Wielkie miasta Europy – Londyn i Paryż	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wymienia podstawowe cechy wielkich metropolii (np. duża liczba ludności, wysoka gęstość zaludnienia i zabudowy); ▶ podaje przykłady atrakcji turystycznych Londynu i Paryża. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia pojęcie aglomeracji; ▶ wyjaśnia przyczyny obecnego rozwoju Londynu i Paryża; ▶ na podstawie ilustracji porównuje centra i przedmieścia Londynu i Paryża. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie mapy porównuje położenie i kierunki rozwoju przestrzennego Londynu i Paryża; ▶ wyjaśnia znaczenie transportu zbiorowego w funkcjonowaniu wielkich metropolii. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady cech różniących Londyn i Paryż; ▶ wymienia i ocenia pozytywne i negatywne aspekty zamieszkiwania w wielkiej metropolii. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie własnej wiedzy określa podobieństwa i różnice między wielkimi miastami Europy: Londynem i Paryżem; ▶ podaje wybrane cechy demograficzne ludności Londynu i Paryża.

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń						
IV.6.	Nowoczesny przemysł i usługi w gospodarce Francji	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady nowoczesnych gałęzi przemysłowych rozwiniętych we Francji; ▶ podaje przykłady nowoczesnych usług rozwiniętych we Francji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie diagramu opisuje strukturę zatrudnienia w trzech głównych sektorach gospodarczych we Francji; ▶ podaje przykłady produktów przemysłowych, które Francja eksportuje do innych krajów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia pojęcia usług i przemysłu; ▶ wymienia cechy nowoczesnego przemysłu na przykładzie przemysłu francuskiego; ▶ wyjaśnia znaczenie wydajności pracy w nowoczesnej gospodarce. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ charakteryzuje wybrane gałęzie przemysłu działającego we Francji (np. przemysł energetyczny); ▶ charakteryzuje wybrane rodzaje nowoczesnych usług działających we Francji (np. usługi transportowe). 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ posługując się przykładami przedstawia znaczenie nowoczesnego przemysłu i usług w gospodarce Francji; ▶ na podstawie własnej wiedzy opisuje strukturę zatrudnienia w trzech głównych sektorach gospodarczych we Francji.
Podsumowanie działu IV						
V.1.	Przemiany przemysłu Niemiec	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady przemian, które przeszedł przemysł Nadrenii Północnej-Westfalii; ▶ na podstawie wykresu opisuje zmiany liczby kopalń i górników w Niemczech w drugiej połowie XX wieku. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ określa znaczenie przemysłu dla pozycji niemieckiej gospodarki na świecie; ▶ podaje przykłady gałęzi przemysłowych rozwijanych w Nadrenii Północnej-Westfalii w XIX wieku oraz obecnie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wykazuje związek pomiędzy działalnością ośrodków badawczych i uczelni wyższych a unowocześnianiem przemysłu; ▶ podaje przykłady wyzwań, przed którymi obecnie staje przemysł Niemiec. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia przyczyny zmian poziomu bezrobocia w Nadrenii Północnej-Westfalii w czasie trwania restrukturyzacji przemysłu; ▶ dyskutuje na temat wyzwań, przed którymi staje przemysł Niemiec obecnie. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ charakteryzuje przemiany w strukturze przemysłu w Niemczech na przykładzie Nadrenii Północnej-Westfalii; ▶ prognozuje możliwe kierunki zmian w przemyśle Niemiec w kontekście konieczności ochrony klimatu.
V.2.	Walory przyrodnicze i kulturowe Litwy i Białorusi	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady walorów przyrodniczych Litwy i Białorusi; ▶ podaje przykłady walorów kulturowych Litwy i Białorusi. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie mapy opisuje ukształtowanie powierzchni Litwy i Białorusi; ▶ na podstawie ilustracji opisuje krajobrazy spotykane w Litwie i Białorusi. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje nazwy stolic Litwy i Białorusi; ▶ charakteryzuje walory kulturowe Mińska i Wilna; ▶ wskazuje na mapie położenie wybranych atrakcji turystycznych Litwy i Białorusi. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady walorów kulturowych Litwy i Białorusi związanych z polskim dziedzictwem kulturowym; ▶ wyjaśnia dlaczego w Litwie i Białorusi spotyka się wiele obiektów związanych z polskim dziedzictwem kulturowym. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ przedstawia wybrane walory środowiska przyrodniczego i kulturowego Litwy i Białorusi; ▶ planuje wycieczkę do Litwy i Białorusi uwzględniając określone walory przyrodnicze i kulturowe.

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń						
V.3.	Atrakcje turystyczne Czech i Słowacji	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje przykłady atrakcji turystycznych Czech i Słowacji; ▶ nazywa i wskazuje na mapie Karpaty, Tatry, Sudety i Karkonosze. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie mapy opisuje ukształtowanie powierzchni Czech i Słowacji; ▶ na podstawie ilustracji opisuje krajobrazy spotykane w Czechach i w Słowacji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje nazwy stolic Czech i Słowacji; ▶ wskazuje na mapie położenie wybranych atrakcji turystycznych Czech i Słowacji; ▶ prezentuje atrakcje turystyczne Pragi. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ nazywa i opisuje atrakcje turystyczne Czech i Słowacji związane z występowaniem formacji skalnych; ▶ wymienia nazwy zamków lub pałaców stanowiących atrakcje turystyczne Czech i Słowacji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ przedstawia przykłady atrakcji turystycznych Czech i Słowacji; ▶ planuje wycieczkę do Czech i Słowacji uwzględniając określone walory przyrodnicze i kulturowe.
V.4.	Współczesne problemy Ukrainy	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie mapy opisuje położenie geograficzne Ukrainy; ▶ podaje przykłady trudności z jakimi Ukraina mierzyła się po uzyskaniu niepodległości w 1991 roku. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ podaje nazwę stolicy Ukrainy; ▶ wymienia przykłady przemian politycznych i gospodarczych, jakie nastąpiły w Ukrainie po uzyskaniu niepodległości w 1991 roku; ▶ podaje przyczyny wyludniania się Ukrainy przed rosyjską napaścią. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wyjaśnia przyczyny protestów społecznych wybuchających w Ukrainie przed rosyjską napaścią; ▶ wyjaśnia na czym polega korupcja; ▶ wyjaśnia pojęcie aneksji terytoriów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ opisuje społeczne i gospodarcze skutki napaści Rosji na Ukrainę; ▶ dyskutuje na temat wpływu korupcji na działanie państwa i codzienne życie mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie własnej wiedzy opisuje problemy polityczne, społeczne i gospodarcze Ukrainy; ▶ prezentuje samodzielnie pozyskane informacje na temat aktualnej sytuacji w Ukrainie.
V.5.	Zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Rosji	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie mapy opisuje położenie geograficzne Rosji; ▶ podaje przykłady różnic w warunkach przyrodniczych panujących w różnych częściach Rosji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie klimatogramów charakteryzuje warunki klimatyczne w poszczególnych częściach Rosji; ▶ na podstawie mapy opisuje zasoby surowców mineralnych Rosji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na podstawie klimatogramów porównuje warunki klimatyczne w różnych częściach Rosji; ▶ wyjaśnia przyczyny dużego zróżnicowania środowiska przyrodniczego Rosji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ na przykładzie obwodu królewieckiego wyjaśnia pojęcie eksklawy; ▶ charakteryzuje środowisko przyrodnicze Syberii; ▶ porównuje wielkość terytorium Rosji do wielkości terytorium Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ wykazuje zróżnicowanie środowiska przyrodniczego Rosji; ▶ wykazuje związek między warunkami środowiska przyrodniczego a rozmieszczeniem ludności w Rosji.

Nr	Temat	Wymagania				
		ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
		Uczeń				
V.6.	Relacje Polski z sąsiadami	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie i nazywa państwa sąsiadujące z Polską; podaje przykłady działań realizowanych przez Polskę wspólnie z sąsiednimi krajami. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia konieczność utrzymywania dobrych stosunków z sąsiednimi krajami; wymienia przykłady trudnych wydarzeń z przeszłości, które mają wpływ na współczesne relacje Polski z niektórymi sąsiednimi krajami. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje wzajemne relacje Polski z Niemcami, Czechami, Słowacją i Litwą; opisuje korzyści płynące ze współpracy Polski z sąsiednimi państwami - członkami NATO i UE. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje relacje Polski z Rosją i Białorusią; wyjaśnia pojęcia wojny hybrydowej i wojny informacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje relacje Polski z krajami sąsiadującymi; dyskutuje na temat różnic w relacjach pomiędzy państwami a wzajemnymi relacjami mieszkańców Polski i krajów sąsiednich.
Podsumowanie działu V						